Ordu dahilî hizmet kanunu

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 18/VI/1935 - Sayı : 3031)

No.	Kabul tarihi
2771	10 - VI - 1935

(A) Esaslar

1 - Tarifler

BİRİNCİ MADDE — Askerlik: Türk vatanını, istiklâl ve Cümhuriyeti korumak için harb sanatini öğrenmek ve yapmak mükellefiyetidir. Bu mükellefiyet, hususî kanunlarla vazolunur. Böyle bir mükellefiyet altına giren ve resmî bir kıyafet taşıyan şahsa asker denilir.

İKİNCİ MADDE — Er: İhtiyacları Devlet tarafından deruhde ve temin olunan rütbesiz askerdir.

Onbaşı, çavuş, üstçavuş, başçavuş, başgedikli bu rütbeleri haiz olan askerlerdir. Onbaşıdan maadasına erbaş denir. Bunlardan hususî kanunla mükellefiyetlerinden fazla hizmet deruhde edenlere gedikli denilir.

Erat: Erden başgedikliye kadar olan askerlerdir.

Subay: Hususî kanunlara göre orduya intisab eden yarsubaydan Mareşala kadar askerî rütbeyi haiz olan askerlerdir.

Orduda rütbe sırası aşağıda yazılıdır:

1) Onbaşı

2) Çavuş
3) Üstçavuş
4) Başçavuş
5) Başgedikli

Erbaşlar

SUBAYLAR

6) Yarsubay
7) Asteğmen
8) Teğmen
9) Yüzbaşı

Asubaylar

10) Binbaşı
11) Yarbay
12) Albay

Üstsubaylar

13) Tuğgeneral
14) Tümgeneral
15) Korgeneral
16) Orgeneral
17) Mareşal

Generallar

Tuğamiral
Tümamiral
Koramiral
Oramiral
Büyükamiral

Amirallar

Hususî kanununa göre kıdemi ihraz eden yüzbaşılara (Önyüzbaşı) ve bir tugaya kumanda eden albaylara da Tuğbay denilir.

Askerî memur : Hususî kanununa göre subaylara muadil ve hususî bir silsile ve kıyafet taşıyan askerdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Muhtelif sınıfların rütbe isimlerinin başlarına sınıf veya meslek ismi konulur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Cümhuriyet ordusu: Kara, deniz, hava kuvvetleri ve jandarma ve askerî teşkilâta uygun gümrük ve inhisarlar ve orman muhafaza kıtaları subaylarile eratından ve askerî memurlarla askerî mektebler talebesinden teşekkül eden ve seferde ihtiyatlarla ikmal edilen ve kadro ve kuruluşlarla teşkilâtı gösterilen Devlet kuvvetidir.

BEŞİNCİ MADDE — Nizam: Nizamnameler, kararnameler, talimatnameler, talimnamelerin ve talimatların hükümleridir.

ALTINCI MADDE — Hizmet: Kanunlarla nizamlarda yapılması veyahud yapılmaması yazılmış olan hususlarla, âmir tarafından yazı veya sözle emredilen veya nehyedilen işlerdir.

YEDİNCİ MADDE — Vazife: Hizmetin icab ettirdiği şeyi yapmak ve menettiği şeyi yapmamaktır.

SEKİZİNCİ MADDE — Emir: Hizmete aid bir taleb veya yasağın sözle, yazı ile ve sair suretle ifadesidir.

DOKUZUNCU MADDE — Âmir: Makam ve memuriyet itibarile emretmek salâhiyetini haiz kimsedir. Bunun emri altındakilere maiyet denir.

ONUNCU MADDE — Üst tabiri, rütbe ve kıdem büyüklüğünü gösterir.
Ast, üstün rütbece aşağısında bulunan kimsedir.

ON BİRİNCİ MADDE — Makam : Her âmirin orduda temsil ettiği mevkidir.

2 - Disiplin

ON İKİNCİ MADDE — Askerliğin temeli disiplindir.
Disiplin; kanunlara, nizamlara ve âmirlere mutlak bir itaat ve astının ve üstünün hukukuna riayet demektir.
Disiplinin muhafaza ve idamesi için hususî kanunlarla idarî ve cezaî tedbirler alınır.

3 - Astın vazifeleri

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Ast; âmir ve üste mutlak surette ve mırıldanmaksızın hürmet ve itaate borçludur. Ast; muayyen olan vazifeleri, aldığı emri vaktinde yapar ve değiştiremez, haddini aşamaz. İcradan doğacak mesuliyetler emri verene aiddir.
İtaat hissini tehdid eden her türlü tezahürler, sözler, yazılar ve fiil ve hareketler cezaî müeyyidelerle menolunur.

4 - Âmir ve vazifeleri

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Âmir, emirlerini maiyetindeki her rütbe sahibine verebilir. Vazifelerin yapılıb yapılmadığını daima takib ve yapılmasını temin eder.

ON BEŞİNCİ MADDE — Âmir; maiyetine hizmetle münasebeti olmayan emri vermez. Astından hususî bir menfaat temin edecek bir talebde bulunmaz. Hediyesini kabul etmez. Borc almaz.

ON ALTINCI MADDE — Âmir; astına hürmet ve itimad hisleri verir. Astın ahlâkî, ruhî ve bedenî hallerini daima nezaret ve himayesi altında bulundurur. Âmirin maiyetine karşı daima bitaraflık ve hakkaniyeti muhafazası esastır.

ON YEDİNCİ MADDE — Âmir; astına disiplini bozan fiil ve hareketlerinden dolayı disiplin cezaları verir.

Disiplin cezalarının mahiyeti ve verilmesi usulü, hususî kanunundaki hallere göre tayin ve tesbit olunur.

5 - Emir

ON SEKİZİNCİ MADDE — Emrin üniforma ile verilmesi lâzımdır. Üniformasız olan bir âmirin verdiği emirleri onu tanıyanlar yapmağa mecburdur.

ON DOKUZUNCU MADDE — Emirler ast tarafından değiştirilemez. Ancak ahval ve şerait emri yapılmayacak bir hale koymuş ise veyahud emir verilirken meçhul kalmış sebebler zühur eylemişse veya emrin yapılması muhakkak büyük bir tehlikeyi ve ağır bir zararı da mucib olacaksa ve bütün bu haller karşısında âmirden yeni bir emir alınmasına hal ve zaman da müsaid değilse, ast mesuliyeti üzerine alarak emri yeni vaziyete uygun bir tarzda değiştirerek yapabilir ve ilk fırsatta emri yapılmayan veya kısmen yapılan âmirlere de malûmat verilir.

YİRMİNCİ MADDE — Emirler, kaideten birbirine bağlı makamlar ve komutanlar tarafından bir silsile takib edilerek verilir.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Bir âmirin verdiği emir yapılırken daha büyük bir âmirden evvelki emre muhalif ikinci bir emir daha alınacak olursa ikinci emri veren âmire evvelki emir bildirilir. Eğer ikinci âmir kendi emrinin icrasında ısrar ederse bu âmirin emri yapılır ve birinci âmire malûmat verilir. Eğer daha büyük âmire birinci âmirin emrini bildirmeğe hal ve zaman müsaid değilse vaziyete uygun olan emir kendi mesuliyeti dahilinde yapılır ve âmirlere bildirilir.

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Fesad ve isyan halinde bulunan bir kıtada intizamı temin etmek, yağmacılığın önünü almak ve kaçak askerleri çevirmek için bu halleri gören her üst, emir ve komuta işini üzerine almak vazifesile mükelleftir.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Disipline mugayir gördüğü her hale müdahaleye ve emir vermeye her üst salâhiyettardır.

(B) Zat işleri

1 - Müracaatler

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Her askerî şahıs, resmî ve şahsî işlerinden dolayı müracatlerini söz veya yazı ile en yakin âmirden başlayarak silsile yolu ile yapar. Yakin âmir uzakta ise müşkül ve müstacel hallerde en yakın üste de müracaat olunabilir.

Müracaatlar, takib ve tahkik ve bir karara bağlanarak neticesi müracaat sahibine bildirilir. Birden fazla kimselerin toplu olarak söz veya yazı ile müracaatları yasaktır.

2 - Şikâyetler

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Herhangi askerî bir şahıs gerek hizmete ve ge-

rek zatî işlere aid kanun ve nizamların kendisine vermiş olduğu hak ve salâhiyetler herhangi bir suretle haksız olarak ihlâl edilirse veya ihlâl edildiğini zannederse şikâyet etmek hakkını haizdir.

YİRMİ ALTINCI MADDE — Şikâyet; söz veya yazı ile en yakın âmire yapılır. Eğer bu âmirden şikâyet olunacaksa bir derece üstündeki âmire yapılır ve bunun gibi her şikâyet edilen âmir geçilir. Sözle yapılan şikâyetler bir zabıtla tesbit olunur.

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Toplu olarak şikâyet yasaktır. Bir veya ayni hâdise birden fazla şahısların şikâyetlerine sebeb veya mevzu olursa, bunların her biri ayrı ayrı ve yalnız başına şikâyet hakkını kullanabilir.

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Şikâyet reddedildiği takdirde şikâyetçiye bu yüzden ceza verilmez. Ancak şikâyet ederken şikâyetçi bir suç işlemiş veyahud bir disiplin tecavüzünde bulunmuşsa ayrıca mesul olur.

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Şikâyetler, itirazlar mutlaka tahkik olunarak bir karara bağlanır. Karar müştekiye ve şikâyet edilene bildirilir.

OTUZUNCU MADDE — Bir şikâyet üzerine karar vermek salâhiyeti, şikâyetin müstenid olduğu vaka hakkında şikâyet olunana disiplin cezasını hükmetmek salâhiyetini haiz olan ilk disiplin âmirine verilmiştir. Bu âmirin vereceği karar aleyhine gerek müşteki ve gerek şikâyet olunan mertebeler silsilesi yolu ile daha yüksek âmirlere itiraz etmek hakkı vardır.

3 - Mükâfat ve mücazat

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Disiplinin muhafazası ve hizmete aid terakkıyat ve inkişafatın teşvik ve temini için ceza ve mükâfat tedbirlerine müracaat olunur. Cezaî tedbirler, askerî ceza ve muhakeme usulleri kanunları hükümlerine göre alınır.

Mükâfata aid tedbirler, hususî kanunlar ve nizamlara göre yapılır.

4 - İzin

OTUZ İKİNCİ MADDE — Askerî şahısların izin işleri hususî kanunlara ve nizamlara göre tanzim olunur. Vazifenin isbatı vücud etmeğe mecbur ettiği yerden izinsiz hiç bir asker gündüz ve gece ayrılamaz. Ayrılanlar ceza görürler.

5 - Kıyafet

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Askerî şahıslar üniforma giyerler. Hizmet esnasında üniformayı giymek mecburidir. Herkes üniformanın şeref ve haysiyetini korumağa mecburdur. Barlar, umumhaneler, meyhaneler ile bunlara mümasil yerlere askerler üniforma ile giremezler.

Üniformanın şekilleri, hususî kıyafet kararnamesile tayin ve tesbit olunur. El, yüz, baş kıyafet mefhumu içindedir.

(C) Umumî vazifeler

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Ordunun vazifesi; Türk yurdunu ve teşkilâtı esasiye kanunile tayin edilmiş olan Türk Cümhuriyetini kollamak ve korumaktır. Ordu askerlik sanatını öğrenmek ve öğretmek ile vazifelidir. Bu vazifenin

ifası için lâzımgelen tesisler ve teşkiller kurulur ve tedbirler alınır.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Orduya giren her asker and içecektir. And suretı aşağıdadır:

[Hazarda, seferde, karada, denizde ve havada her zaman ve her yerde milletime ve cümhuriyetime doğruluk ve muhabbetle hizmet ve kanunlara ve nizamlara ve âmirlerime itaat edeceğime ve askerliğin namusunu, Türk sancağının şanını canımdan aziz bilib icabında vatan, cümhuriyet ve vazife uğrunda seve seve hayatımı feda eyleyeceğime namusum üzerine and içerim.]

OTUZ ALTINCI MADDE — Orduda ahlâk ve maneviyatın yükselmesine ve millî duyguların kuvvetlendirilmesine bilhassa itina olunur.

Cümhuriyete sadakat, vatana muhabbet, hüsnü ahlâk, üste itaat, ifayı hizmette sebat ve mukavemet, cesaret ve şecaat, istihkarı hayat, harbe hazırlık, bütün silâh arkadaşlarile iyi geçinmek, yekdiğere muavenet, intizamperverlik, menhiyattan içtinab, sıhhatini korumak, sır saklamak her askerin esas vazifesidir.

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Sancak; ordunun şeref timsalidir. Sancağın muhafazası ordunun mukaddes vazifesidir.

Sancak, hiç bir sebeb ve bahane ile terkedilemez. Her alaya talimatnamesine tevfikan bir sancak verilir.

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Askerin bakımı, sağlığı, yedirilmesi, giydirilmesi ve barındırılması dikkat ve temin edilecek en mühim vazifelerdendir.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Erata askerliğe aid bilgilerden başka okuyup yazmak ve yurd ve hayata aid bilgiler de öğretilir.

KIRKINCI MADDE — Her asker Hükûmet tarafından kendisine verilen silâh, teçhizat, hayvan ve sair her nevi askerî eşyayı iyi bir surette muhafaza etmeğe mecburdur.

KIRK BİRİNCİ MADDE — Türk ordusu her türlü siyasî mülâhaza ve tesirlerin üstündedir. Bundan ötürü ordu mensublarının siyasî fırka ve cemiyetlere girmeleri ve bunların siyasî faaliyetlerile münasebette bulunmaları ve her türlü siyasî, nümayiş ve içtimalar ve intihab işlerine karışmaları ve bu maksadla nutuklar söylemeleri ve makale yazmaları yasaktır. Siyasî olmayan cemiyetlerin faal olmayan azalıklarına girmek dahi mezuniyet ve müsaadeye bağlıdır.

KIRK İKİNCİ MADDE — Her asker her zaman ve her yerde birbirlerini selâmlamağa mecburdurlar. Bunun tatbik tarzı talimatnamesinde yazıldığı gibidir.

(D) Garnizon komutanlığı

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Garnizon; içinde veya civarında yerleşmiş askerî kıta bulunan meskûn yerlere denir.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir garnizonda en büyük rütbeli kıta komutanı o garnizonun komutanıdır ve orada bulunan bilûmum askerî kıta, mekteb ve müesseselerin disiplin âmiridir.

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Büyük garnizonlarda «Tümen ve daha yukarı» garnizon komutanlığına aid vazifelere bakmak üzere garnizon komutanı oradaki kıta komutanlarından birini memur eder ve emrine lüzumu kadar subay ve erat verir.

KIRK ALTINCI MADDE — Garnizon komutanları garnizona aid her türlü hususatta mıntakalarında bulundukları tümen, kolordu, ordu komutanlıklarına veya ordu müfettişliklerine bağlıdırlar.

KIRK YEDİNCİ MADDE — Garnizon tarifinin haricinde kalan mevkilerdeki askerî müesseseler âmirleri de garnizon komutanlığı vazifelerini yapmakla mükelleftir.

(E) Kışlalarda ve konak ve ordugâhlarda komutanlık

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Kışla: Asekrin barındırıldığı binalar ile bunların müştemilâtından olan mebani ve arazidir.

Konak: Askerin hazar ve seferde muvakkat bir zaman için meskûn yerlerde yerleşmesidir.

Ordugâh: Askerin muvakkat bir zaman için açıkta çadırlarda veya barakalarda ve zeminliklerde yerleştirildiği sahaya denir.

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Her kışlada, konak ve ordugâhlarda en büyük rütbeli komutan ayni zamanda bunların da komutanıdır. Bu komutan talimatnamede yazılı vezaifi yapmakla mükelleftir.

ELLİNCİ MADDE — Her kışlada subay olarak bir kışla müdürü bulunur. Bu müdürlüğe kışla komutanının emrindeki subaylardan biri tayin olunur. Bunun vazifesi talimatnamede yazılıdır.

(F) Yoklamalar

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Her kıta ve müessesede biri sabah, diğeri akşam, üçüncüsü gece yoklaması olmak üzere günde üç defa yoklama yapılır. Sabah ile gece yoklamaları koğuşta münferiden, akşam yoklaması içtima meydanında topluca ve bando veya ağızla İstiklâl marşı ile başlayacak bir merasimle yapılır.

Yoklamalardan maksad : İnsan ve hayvan mevcudlarını anlamak, bunlarda ve silâh, malzeme ve eşyada bir vukuat olub olmadığı haberini almaktır.

ELLİ İKİNCİ MADDE — Yoklamaların neticeleri ve vukuat haberleri bölük nöbetçi subayları tarafından tapur nöbetçi subayı ile kendi bölük komutanına ve tabur nöbetçi subayı tarafından da en büyük nöbetçi subayına, o da, lüzum görürse kışla ve garnizon komutanına kadar ulaştırılır.

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Katî bir lüzum görülürse muayyen yoklamalardan başka kışlanın komutanı tarafından verilecek emir üzerine yoklama yapılabilir.

(G) Hastalık zamanında yapılacak işler

1- Hastalanan erat

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Hastalananlar hastalıklarını derhal âmirlerine haber vermeğe mecburdur. Hasta olan bunu yapamazsa en yakin âmiri tarafından haber verilir. Hasta derhal tabibe gösterilir. Tabibin lüzum göstereceği erat hastaneye gönderilir.

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Vizite zamanının haricinde hastalananlar nöbetçi

tabibine gösterilir. Tabibi olmayan kıta ve müesseselerde en yakin askerî tabib, bu da olmadığı takdirde sivil tabiblerden biri çağırılır.

ELLİ ALTINCI MADDE — Acele hastaneye gönderilmesine tabib tarafından lüzum görülen hastalar en seri vasıta ile gönderilir. Nakil parası Hükûmet tarafından verilir. Hastaneden dönenler kıta tabibine gösterilir.

ELLİ YEDİNCİ MADDE — İzinli ve hava tebdilinde iken hastalananlar mevkiin askerî tabibi tarafından, askerî tabib yoksa Hükûmet tabibi tarafından bakılır ve hemen yakin hastaneye gönderilir ve nakil masrafı askerlik şubesince, yoksa Hükûmet tarafından temin olunur.

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Eratın en az ayda bir defa umumî sıhhat muayeneleri yapılır. Bu muayenelerin neticeleri bir deftere kaydedilir.

Kıta komutanları bu defterleri tetkik ederek kıtanın ahvali sıhhiyesini kontrol ederler.

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Kıta veya müesseseye her defa iltihak ve infikâk eden erat sıhhî muayeneden geçirilir.

2 - Hastalanan subaylar

ALTMIŞINCI MADDE — Hastalanan subaylar, hastalıklarını bizzat, yahud yazı ile veya başka bir vasıta ile âmirlerine bildirmeğe mecburdurlar. Âmirler de hasta haberini alınca kıta veya müessese tabibini hasta olan subayın nezdine gönderir. Hastalık hakkındaki rapor tabib tarafından hastanın âmirine gönderilir.

ALTMIŞ BİRİNCİ MADDE — Hastalık raporunu alan âmir keyfiyeti bir derece yukarı âmirine arzeder. 24 saatten fazla hasta olan subayların hastalığı alay komutanı, daire ve müesseselerde hastalık haberini alan âmir tarafından bir derece yukarı âmire bildirilir.

ALTMIŞ İKİNCİ MADDE — Kıtasının bulunduğu yerden başka bir yerde hastalanan subaylar hastalıklarını oranın garnizon veya merkez komutanlığına haber verilir. Garnizon komutanı tabib göndermeğe, icab ediyorsa hastayı hastaneye naklettirmeğe mecburdur.

ALTMIŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Ordu mensublarını ve askerî mütekaidleri askerî tabibler her yerde parasız olarak muayene ve tedaviye mecburdur. Ordu mensublerının tedavi edildikleri hastanelerde yatarak tedavi olurlarsa bir gûna ilâç, iaşe ve malzeme bedeli alınmaz. Hastanede yatırılmayarak tedavi olunanların ilâç ve malzeme bedelleri alınır. Ordu mensublarından olanlar sivil tabib ve hastahane intihab edebilirler. Ahvali sıhhiyelerini tetkik maksadile âmirler her subayı muayeneye tâbi tutabilir.

ALTMIŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Ordu mensublarının ve askerî mütekaidlerinin aileleri (Peder, valide, zevce ve çocuklarile iaşesi kendine aid olan hemşireler, ced ve ceddeler) dahi askerî tabibler tarafından ücretsiz muayene ve tedavi olunur. Bunların tedavisinde sarfolunan ilâç ve malzeme bedelleri ile iaşe masrafları alınır.

ALTMIŞ BEŞİNCİ MADDE — Tabibin evi hastaya uzaksa ve mirî vasıta temini de mümkün değilse tabibin nakliye vasıtası parasını hasta verir.

ALTMIŞ ALTINCI MADDE — Mütehassıs tabiblerin müşahedesi altında tabib raporile, tedaviye muhtac görülen ordu mensubları, askerî müessese olma-

yan yerlerde, resmî sıhhî müesseselerde tedavileri yapılır ve bütün masrafları Millî Müdafaa vekâleti bütçesine konulan tahsisattan verilir. Türkiyede tedavi edilmelerine imkân olmayan ve her hangi bir ecnebi memlekette tedavisi icabedeceği mütehassıs tabiblerden mürekkeb bir heyet raporile sabit olan hasta subaylar işbu ecnebi memleketlerde Hükûmet tarafından tedavi ettirilir.

(H) Hayvanlara aid bakım ve hizmetler

ALTMIŞ YEDİNCİ MADDE — Hayvanların bakımı, barındırılması, yedirilmesi ve sağlığı dikkat ve temin edilecek mühim bir vazifedir. Bunlar talimatnamesine tevfikan yapılır.

ALTMIŞ SEKİZİNCİ MADDE — Hastalanan hayvanlar derhal kıta ve müessese baytarına bildirilir. Askerî baytar bulunmayan yerlerde hasta hayvanların muayene ve tedavisi Hükûmet baytarları tarafından yapılır. Bu da yoksa sivil baytar temin edilir.

ALTMIŞ DOKUZUNCU MADDE — Subayların zatî binekleri askerî baytarlar tarafından meccanen muayene ve tedavi edilir. Bunlar hayvan hastanelerinde tedavi olunursa hiç masraf alınmaz. Haricde tedavi olunursa yer, ilâç ve malzeme masrafı sahibi tarafından tesviye olunur.

(İ) Rütbe sahiblerinin vazifeleri

YETMİŞİNCİ MADDE — Hangi rütbe sahiblerinin hangi birliklere kumanda edecekleri hazarî ve seferî kadrolarla tesbit edilir.

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Her rütbe sahibi, kanunların, nizamların ve âmirlerin kendisine tahmil ettiği bütün hizmet ve vazifeleri öğrenmeğe, vazifeli olduğu yerlerde öğretmeğe ve bu hizmet ve vazifeleri eksiksiz yapmağa ve takib ederek yaptırmağa ve daima ve her yerde disiplini tesis ve muhafazaya ve maiyetini yetiştirmeğe ve astın şahsî teşebbüsünü inkişaf ettirmeğe ve kendisine teslim olunan harb ve silâh vasıtalarını ve sair bütün askerî eşyayı, yapıları ve ağaçları ve hayvanatı korumağa memur ve mecburdur.

Her rütbe sahibinin bu maddeye göre vazifeleri de talimatname ile tafsil edilir.

(J) Askerlikte hizmet nöbetleri

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Nöbet; askerlikteki müşterek vazifenin, temadisini temin için alâkadarlar arasında, zamanen taksimidir. Nöbet ile mükellef olanlar şunlardır:

Kıtalarda :

a) Bölüklerde:

Nöbetçi onbaşısı,

Koğuş nöbetçi onbaşısı (Gecelcyin),

Ahır nöbetçi onbaşısı (Atlı bölüklerde),

Nöbetçi çavuşu (Atlı bölüklerde yalnız bir nöbetçi çavuşu bulunur. Bu çavuş ahıra da bakar),

Bölük nöbetçi subayı (Takım komutanları arasında).

b) Taburda:
Tabur nöbetçi subayı (Bölük komutanları arasında).
c) Alayda:
Mutbak onbaşısı,
Nöbetçi üst çavuşu,
Alay nöbetçi âmiri (Alay komutan muavini ile tabur komutanları arasında).
Nöbetçi tabibi (Birden ziyade oldukları halde).
Nöbetçi baytarı (Birden ziyade oldukları halde).
Nöbetlerin müddeti 24 saattir.
d) Kışla komutanının infikâkinde yerine ayrıca bir vekil bırakmamış ise en kıdemli olan nöbetçi âmiri vekâlet eder.

Karargâhlarda :
a) M. M. V. ve Genelkurmay dairelerinde ve seferde kolordulardan büyük karargâhlarda nöbetçi âmirliği mevcude göre binbaşılar arasında ve nöbetçi subaylığı da asubaylar arasında devreder.
b) Ordu, kolordu ve tümen karargâhlarında nöbet hizmeti binbaşılar ile asubaylar arasında devreder.

Mekteblerde :
Nöbetçi âmirliği: Yarbay ve binbaşılar arasında (Muallimlerden gayri).
Nöbetçi muallimliği (Her sınıf için) muallimler arasında nöbetçi subaylığı (Her sınıf için) mektebde mevcud yüzbaşı ve teğmenler arasında.

Hastanelerde :
Nöbetçi tabibi: Mevcudu 8 ve daha yukarı tabibi olan hastanelerde iki, tabibi daha az olanlarda tek bir tabib.
Nöbetçi eczacı: Eczacılar arasında.
Hayvan hastanelerinde: Baytar mevcudu iki ve daha ziyade olan hastanelerde bir baytar nöbetçi olur.

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Nöbetle mükellef olanların vezaifi talimatname ile tesbit olunur.

(K) Karakol ve nöbet vazifeleri

1- Nöbetçiler ve karakollar

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Tarifler:
1) Karakol nöbetçisi: Hazarda ve seferde emniyet, muhafaza, disiplin ve gözetleme maksadlarile bir yere konulan ve muayyen bir mıntakası ve talimatı bulunan silâhlı tek veya çift askerdir.
2) Karakol: Hazarda ve seferde ayni maksadlarla konulan ve bir âmir emrinde bulunan silâhlı bir kısım askerdir.
3) Devriye: Hazarda ve seferde ayni maksadla muayyen bir mıntakada gezerek vazife yapan çift veya daha ziyade silâhlı askerdir.
4) Her bir askerî kıta nerede bulunuyorsa bulunsun subay kumandasında bir nizam karakolu çıkarmağa mecburdur. Bu nizam karakolunun vaifesi yakın emniyet, tarassud, muhafaza ve disiplindir. Bunun kuvveti, çıkaracağı devriye ve nöbetçilerin adedine göre hesab olunur.
Uzak emniyet, ileri karakollara aiddir.
Nizam karakol efradı seferî teçhizatlı ve silâhlı bulunur.

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Eğer bir kışlada, konakta veya ordugâhta başka başka sınıflardan asker bulunuyorsa nizam karakol vazifesi komutanın tertibi üzerine münavebe ile yapılır. Kıtası olmayan müesseselerin nöbet ve devriyeleri o mevkideki en yakın nizam karakolundan temin olunur.

2 - Karakol, devriye ve nöbetçilerin muvakkat yakalama salâhiyetleri

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Karakol hizmetinde bulunan subaylarla erat kendi mıntakaları dahilinde asker ve sivil her şahsı aşağıdaki yazılı hallerde muvakkaten yakalayabilir.

A) Adlî takibat maksadile:

Bir cürmü işlerken veya bir cürmü işledikten sonra kovalanırken her bir şahsı;

B) Muhafaza ve emniyet maksadile:

1 - Kendi muhafazaları altına tevdi edilmiş olan insanlarla eşyanın himayesi için muvakkat yakalanması zarurî görülen şahsı;

2 - Karakola karşı tecavüz eden veya müessir fiil yapan, hakaret eden bir şahsın bu fiillere devamının meni ancak muvakkat yakalanmasile kabil olduğu takdirde, bu şahsı;

C) Disiplin maksadile:

İzinsiz kıtası haricinde rastlanan veyahud himayesi için yakalanması lüzumlu görülen askerleri.

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Karakollar 76 ncı maddede zikredilen hallerde karakol âmirinin emrile de askerî ve sivil şahısları muvakkaten yakalarlar.

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Muvakkat yakalamak şahsın vücudu üzerine el koymak, veya silâhla dokunmak ve muvakkat yakalandığı kendisine söylemekle yapılır.

Muvakkat yakalanan, kaçmağa teşebbüs ettiği takdirde silâh kullanılacağı hemen bildirilir ve üzerinden silâh ve sair aletler de alınır.

Muvakkat yakalananlar adlî takibatı mucib bir sebeb varsa salâhiyetli askerî ve adlî makamlara teslim olunur ve aksi takdirde nihayet muvakkat yakalandığının ertesi günü serbest bırakılır.

(L) Kıtai muntazıra

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Hal ve vaziyetin icab ettirdiği zamanlarda derhal kullanılmak üzere her kışla, konak ve ordugâhta bir kıtai muntazıra bulundurulur. Bunun kuvveti ihtiyaca göre tayin olunur.

SEKSENİNCİ MADDE — Kıtai muntazıra gece dahi silâhlı ve giyimli olarak harekete hazır bulunur. İşbu kıtanın nöbetle uyku uyuyup uyuyamayacağı çıkaran komutanca emredilir.

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Fevkalâde hallerde bütün kuvvet dahi kıtai muntazıra halinde bulundurulur.

(M) Asayişin temini için askerin nasıl kullanılacağı ve idarei örfiye

SEKSEN İKİNCİ MADDE — Asayişin temini için askerin nasıl kullanılacağını ve idarei örfiye ilânı halinde askerin vazife ve salâhiyeti hususî kanunlar hükümlerine göredir.

(N) Askerin silâh kullanma salâhiyeti

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Askerler, karakol, nöbetçi, devriye veya nakliyat muhafazası hizmetlerinde iken aşağıda yazılı hallerde silâhlarını kullanmağa mezundurlar:

A) Bu hizmetlerden birini yaparken müessir bir fiil ile taarruza uğranıldığı veyahud müessir bir fiil veya tehlikeli bir tehdid ile bu hizmetlerin yapılmasına mukavemet edildiği takdirde bu taarruzları ve bu mukavemetleri gidermek için,

B) Bu taarruz ve mukavemete hazırlanan ve silâhını veya mukavemete elverişli bir aleti bırakmağa davet edildiği halde bu davete derhal itaat etmeyen veyahud bıraktığı silâhı veya aleti tekrar eline alan kimseyi itaate icbar için,

C) 76 ve 77 nci maddeler mucibince muvakkaten yakalanan bir şahsı veyahud muhafaza veya sevki kendisine tevdi edilmiş olan bir mevkuf veya mahpus kaçar veya sadece kaçmağa teşebbüs ederse bu şahsı yakalamak için,

D) Kendi muhafazasına tevdi edilmiş olan insanları ve eşyayı muhafaza için.

Yukarıda dörd halde gösterilen maksadları temin için asker silâhını lüzumu olacak derecede kullanır. Ateş etmek ancak ya bilhassa bunun için emir verilmiş olmasına veyahud bu vasitadan başka çare kalmamasına bağlıdır. Silâhın kullanılacağı zamanın ve istimali tarzının tayini, her münferid vakanın bulunduğu ahval ve şerait nazara alınarak silâhı kullanacak asker tarafından bizzat takdir olunur.

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Yukarıda yazılı hallerde gösterilen maksadları elde etmek üzere silâhını kullanmak için kanunun tayin etmiş olduğu müsaadeden vakit ve zamanında ve tamamen istifade etmeyen asker vazifesini yapmamış olmak filinden dolayı hiç bir suretle mazur tutulmaz.

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — 84 ncü maddede gösterilen hallerden başka, hizmete aid bir vazifeyi yaparken maruz kaldığı bir mukavemeti bertaraf etmek veyahud askere veya askerî eşyaya karşı yapılan bir tecavüze karşı koymak için silâh kullanmak zarureti hâsıl olursa, her asker silâhını kullanmağa salâhiyetli ve vazifelidir.

SEKSEN ALTINCI MADDE — Yukarıdaki iki maddede gösterilenlerden başka her askerî şahıs meşru müdafaa halinde silâhını kullanmağa salâhiyettardır.

(O) Ordu mensubları hakkında askerî inzibatların salâhiyetleri

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Garnizonlarda, askerî disiplinin muhafazası ve askerî zabıtai mania ve adliye vazifeleri garnizon komutanlarına aiddir. Bu komutanlar bir ve nihayet iki derece astında olan bir subayı bu vazifeye tayin edebilir.

Garnizon dahilindeki kıtaların miktarı ve şehrin vüsati ve vazifelerin ehemmiyetine nazaran miktarı kâfi subay ve erat bu maksadlar için merkez komutanının emrine verilir ve bunlara inzibat kuvveti denilir. Askerî inzibat vazifelerine memur edilecek erat ve subaylar vazife esnasında hususî bir alâmet taşırlar. Askerî inzibat eratı vazife esnasında diğer erata karşı karakol sıfatını ve karakolların kanunî salâhiyet ve mesuliyetlerini haizdirler.

Liselerden yukarı askerî talebeleri hakkında subaylar gibi muamele olunur.

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Her hangi bir vakada askerî inzibatların kuvveti kâfi gelmediği takdirde en yakın askerî kıtadan asker celbolunur. Acele ve tehirinde tehlike melhuz olan hallerde en yakın polis, jandarma kuvvet-

lerine de müracaat olunur. Askerî inzibat memurları tarafından vaki olacak yardım talebleri üzerine polis ve jandarmalar tarafından muavenette bulunulacağı gibi polis ve jandarmalar tarafından vaki olacak yardım talbeleri de askerî inzibat memurlarınca isaf olunur.

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Subay sınıfına mensub veya muadil askerî şahıslar hakkında askerî zabıta vazifesi ancak üst rütbede veya kendi rütbesine muadil askerî inzibat subayları tarafından yapılır.

O mahalde salâhiyetli bir inzibat subayı mevcud değilse vakaya şahid olan üst veya ayni rütbedeki her subay müdahaleye ve inzibat subayının vezaifini ifaya mecburdur. Ancak ağır cezaları müstelzim meşhud cürüm halinde subayları dahi yakalamağa askerî inzibat memurları ve polisler ve jandarmalar ve herkes mezundur.

DOKSANINCI MADDE — Devletin diğer müsellâh kuvvetlerinin ordu mensublarına karşı salâhiyet ve muamelerleri ayrı kanunlarla tayin olunur.

(P) Harb esirleri

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Düşman esirlerine insaniyet ve mülâyemet ile muamele edilir. Harb esirlerinin silâhları ve hayvanları ve askerî evrakı alınır. Harb esirleri arasında üstlük ve astlık münasebetleri yoktur. Harb esirlerinin sevk ve muhafaza ve iaşe ve idare ve istihdamları hakkında hususî talimatlar yapılır.

(R) Merasim

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Cümhuriyet ve zafer bayramı günleri, and içilmesi, alaya sancak verilmesi, alay günleri sancağa madalya takılması, askerî binalara ve harb gemilerine bayrak çekilmesi, subay ve erbaşların nasb ve tayinleri, celb ve terhis ve cenaze işleri hususî merasimlerle yapılır.

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Harb sefinelerine karşı merasim ve muamele hususî talimatnamesine tevfikan yapılır.

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — İşbu kanunda mevcud olan hükümlerin, kara, deniz ve hava kuvvetlerinde hazar ve seferde ve düşman karşısında sureti tatbiki ayrıca talimatname ile tayin ve tafsil edilir.

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun hükmü neşri tarihinden muteberdir.

DOKSAN ALTINCI MADDE — Bu kanunun hükümlerini Millî Müdafaa vekili yürütür.

14 haziran 1935

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası : *12 - VI - 1935 ve 1/179*

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası : *14- VI - 1935 ve 4/567*

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayıfa numaraları :	*Cild*	*Sayfa*
	3	*114*
	4	*66,94:102*